

at have deres Arbejde og tjene deres Udkomme til sig og sine. Jeg tror, man er tilbøjelig til at glemme, at den Indsats, der her blev ydet, kun blev ydet af rene Samfundshensyn, og man har ogsaa Lov til at tillægge det nogen Betydning, at disse kyndige Forretningsfolk paa det Tidspunkt, da Banken havde haft et betydelig større Tab end i Juli, dog vilde gaa med til at indskyde saa store Beløb, som Tilfældet var. Det viser, at de med det indgaaende Kendskab, de havde til Bankforretninger og Landmandsbankens Forhold i Særdeleshed, mente, at der var Mulighed for at opretholde Banken, og at de ogsaa kunde redde deres Kapital. Ellers havde de naturligvis ikke gjort det.

Men stadig væk vedblev Uroen om Banken. Hvilke Kræfter der har arbejdet paa at vedligeholde denne Uro, ved jeg ikke, men der er Grund til at tro, at der har været Kræfter i Bevægelse, som ikke er af den Art, at man skal være glad ved at have dem i vort Samfund; jeg tror, man kan betegne dem som samfundsnedbrydende.

Da saa Opgørelsen for 1922 forelaa i Begyndelsen af Februar 1923, viste det sig, at de lidte Tab var betydelig større, end man paa noget tidligere Tidspunkt havde antaget, og det var derfor nødvendigt, hvis ikke Banken skulde bryde sammen, at foretage sig noget mere effektivt end hidtil. Stillet overfor denne Vanskelighed og de uhyre Følger, det vilde have, hvis den store Bank maatte lukke og de Virksomheder, der var knyttet til den, standse, bestemte Regeringen sig til at foreslaa overfor den høje Rigsdag, at Staten skulde yde fuldstændig Garanti. Det er blevet fremstillet, som om de to politiske Partier, der særlig støttede Banken, gjorde det af politisk eller af anden særlig Interesse udover det samfundsnyttige. Men jeg vil spørge: Hvilken Interesse kunde man have af at opretholde Banken, hvis det ikke var af Samfundshensyn? Jeg kan ikke forstaa, hvad der kan begrunde den Paastand, at man skulde have gjort det ud fra andre Hensyn end rent samfundsmæssige.

Der var kun Tale om, at Landmandsbanken skulde lukke — ganske vist blev det nævnt fra radikal Side, at man kunde likvidere den, men det skal jeg komme til om et Øjeblik —, der var i Virkeligheden kun de to Muligheder: at overtage Garantien eller at lukke Banken. Hvis man havde valgt at lukke Banken, vilde Følgen have været et Tab paa flere Hundrede Millioner Kroner, og Banken — som den Bank, der havde mest Forbindelse med Udlandet —

vilde være kommet til at staa i et saadant Forhold og Landet med den, at det vilde have skadet vor Valuta overordentlig stærkt og vor økonomiske Stilling i det hele taget. Tillige maatte alle de mange Virksomheder, der var knyttet til Landmandsbanken, og som ingen andre Banker kunde overtage — det beder jeg bemærket —, have lukket, og det vilde have bevirket en Arbejdsløshed saa uhyre, at det var blevet en saadan Kalamitet for vort Land, at det slet ikke kan udmales med Ord, hvad der vilde være sket.

Man taler nu om, at man har paataget sig en stor Risiko. Ja, Risiko er der naturligvis, men man maa erindre, hvorfor man gjorde det. Det var for at undgaa, at Banken og med den Staten, hvis den overhovedet vilde sikre Sparerne, fik et Tab paa 200 Mill. Kr. for at nævne et Tal, og for at undgaa, at der skete Standsnings af Virksomheder og Arbejdsløshed og Skade i hele vort økonomiske Liv af uoverskuelig Art. Stillet overfor dette gik Regeringen altsaa med til at foreslaa, at man skulde overtage den fuldstændige Statsgaranti, og jeg vil gerne kort forklare de enkelte Partiers Stilling dertil.

Venstre gik enigt ind for Garantien, skønt Venstre er det Parti, der har haft mindst Forbindelse med Landmandsbanken, det tør jeg ganske roligt hævde, men det gik med af Samfundshensyn. Det synes jeg, at jeg har Lov til at fremhæve, da man ofte fra anden Side paastaar, at Venstre er et agrarisk Parti, som kun tager Hensyn til Landboerne. Her er et Tilfælde, der viser, at Venstre er et virkeligt Samfundsparti, som gaar med til at paatage sig de Byrder, som man skønner er nødvendige. Det konservative Parti var noget nølende, men det endte dog med, at dets Ordfører, det ærede Medlem Hr. Pürschel, erklærede, at Partiet ikke vilde paatage sig Ansvar for, at Ordningen ikke kom i Stand; selv om den kunde vedtages uden de Konservatives Stemmer, vilde de dog stemme for den. Jeg anerkendte den Gang de Konservatives Stilling, og jeg gør det igen, thi den viste, at ogsaa dette Parti forstaaer sin Pligt i en vanskelig Situation.

Socialdemokraterne krævede, at der skulde ske Skifte i Regeringen. De vilde have Statsministeren og maaske flere Ministre fjernet, og de skrev i Udvalgets Betænkning — hvis jeg med den højtærede Formands Tilladelse maa oplæse det —, at dersom det havde været muligt at opnaa Tilsagn om en Ændring i Regeringens Sammensætning og f. Eks. Regulering af